

Forfatter: Goldschmidt, M. A.

Titel: Udrag fra Hjemløs

Citation: Goldschmidt, M. A.: "Hjemløs", i Goldschmidt, M. A.: *Hjemløs*, udg. af Mogens Brøndsted ; Harald Jørgensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1999, s. 399. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-goldschmidt04-shoot-idm140467278850384/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Hjemløs

- 530 *Æresord*: sml. s. 522
- 532 *Tasso*, Torquato (1544-95): italiensk digter; med ordene om *gode Stridsmænds Løn* sigtes der formodentlig til *Il Gensaleme liberata* 8. sang vers 29. – *Hvo der holder (...)*: Emilie har fortalt Camilla (s. 305) om sine ord til Otto (s. 9, sml. II s. 138). – *Vinaand*: alkohol.
- 533 *Lysthuset*: s. 50. – *Correggios Nat*: maleriet »Den hellige nat« af Correggio (ca. 1494-1534) i Dresdnergalleriet. – *Slag af Sværdet*: på skulderen, hvormed man blev slået til ridder. – *Bøn til Museerne*: s. 509.
- 534 *lært at bede*: s. 99, sml. 383. – *Bankactierne*: s. 465. – *Fattigskat*: skat eller afgift til fattigvæsenet, som siden 1762 måtte betales i København; blev fra 1816 pålagt de mere velhavende borgere, især grundejere. Fra 1861 blev fattigvæsenets udgifter afholdt sammen med kommunens udgifter i øvrigt. – *Kjærlighedsmaaltider*: de kristnes »Agaper« i de ældste menigheders tid (1. Kor. 11, Jud. 12).
- 535 *hvorfor man læser*: s. 384. – *Kjældermænd*: se n.t.s. 384. – *Juno Luana*: Jupiters hustru i egenskab af fødselsgudinde.
- 536 *Æresord*: s. 530. – *den »Gænde paa Bjergets«*: Gud på Sinai, sml. 2. Mos. 19ff. – *holdt Lyset*: var til nar.
- 538 *Kvinden behøver (...)*: s. 162. – *sympathetisk*: se n.t.s. 126.
- 539 *Stropher ved Stranden*: s. 528. – *Kjære Sjæl (...)*: mulig reminiscens af Mephistopheles' ord til Sjælen i J. L. Heibergs komedie »En Sjæl efter Døden« 3. akt (»Kjære Ven, det er Det, Du nu taler igjen«), idet Sjælen har spurgt, hvad en anapæst er (*Danske Klassikere* 51). – *Princets*: den oprindelig engelske kunstnerfamilie, der først optrådte i pantommerne på Morskabsteatret, senere på Casino og sluttelig i Den kgl. Ballet. – *Der hører Lykke*: sml. s. 214, 383.
- 540 *Asyllæner*: lærer på anstalt for fattige børn, hvis forældre er på arbejde. – *anch'io (...)*: ital., også jeg er maler. Ord tillagt Correggio (se n.t.s. 533), da han i Bologna så Rafaels »Hellige Caecilia«. – *Buk*: se n.t.s. 82. – *norske Skolebør*: vistnok en lap, som i 17. årh. skulle vise vej for nogle svenskere ned til Tysfjorden i Nordland, men i mørket ledte dem vild hen til en afgrund, der siden kaldtes Mandefjordfjeldet (fortalt af P. Chr. Asbjørnsen i *Billed-Magazin for Børn* 1839).
- 541 *Cimbrenes Nedgildet (...)*: i folkevandringstiden, da de rykkede ind i Italien. Sml. n.t.s. 18, II s. 164. – *døe i sin Rede*: vending fra Jobs Bog (29, 18) tillagt Frederik III, da han under Københavns belejring 1658 blev tilrådet at flygte ud af landet. – *Vilhelm af Oranien*: prins Vilhelm »den Tavs« (1533-84), statholder i Holland, men

- modstander af Filip II og hertugen af Alba, sluttelig snigmyrdet af spanierne ved Balthasar Gérard, der var lejet dertil af jesuiterne. – *Und sætset (...)*: Og sætter I ikke livet ind, vil I aldrig have vundet livet! Fra slutningsscenen af Schillers drama *Wallensteins Lager* (1798). – *Gustav Adolph*: Sveriges konge Gustaf 2. Adolf regerede 1611-32 og faldt i Tredveårskrigen.
- 542 *Douneidag*: s. 353. – *Die Menschen scherzen (...)*: Menneskene spøger og ængster sig over livsgæderne; få bekyrrer sig om de forløsende ord. Fra et brev fra Goethe til Schiller 12/7 1801. – i *Skoven*: s. 523.
- 543 *sympathetisk*: samstemmende, dertil svarende.
- 544 *Here i Aandens Rige*: se n.t.s. 106. – *Physiognomi*, ansigtsudtryk. Sml. II s. 218. – *at Christendommen ikke (...)*: sml. s. 195. – *Kjærlighedsmaaltid*: se n.t.s. 534.
- 546 *den macabæiske Kvinde*: 2. Makk. 7. – *Stephanus*: kristenhedens første martyr, der blev stenet (Ap. Gern. 7). – *Noahs Ark*: sådan kaldtes Sems kvistkammer (s. 130). – *4000 Daler*: se *ovf.*, note B. – *Pjæs*: piece.
- 547 *tenax (...)*: en mand, der holder fast ved sit forsat. Horats *Oder* III 3,1.
- 548 *en Comedie*: baggrunden herfor kan være den atellan (se n.t.s. 152) af Carl Plougs *Et Besøg*, der opførtes 1852 ved en Studenterforeningsforestilling. Heri forekom en »rejsende Skjonaand« Moses Meyer, redaktør af *Øst og Vest*, som var møntet på Goldschmidt (sml. *Br.* III 123; *Kyrr* I 248f.). – *in effigie*, lat., billedligt, gennem en forestillende person. – *Lad derfor Svøben (...)*: s. 189. – *ikke kunde aabne Munden (...)*: se n.t.s. 106. – *stige ned (...)*: s. 188. – *Iste Klasse*: sml. s. 505f.
- 549 *tænmede et heelt Publicum*: da tilskuerne i Weimar Teater lo højt på de alvorligste steder i Fr. Schlegels *Alarcos* (1802), tilvebragte Goethe som direktør ro ved at råbe »Man lache nicht!« – *saa Mange »stænge deres Dør (...)*»: s. 188. – *Honneurs*: ærestegn.
- 550 *Greven*: s. 276f. – *Dersom jeg var et Grevsbarn*: s. 37, 506. – *Cæsars Hustru (...)*: Pompeia gav en fest til ære for gudinden Cybele, hvorved ingen mand måtte være til stede; da det rygtedes, at en sådan alligevel skulle have indfundet sig, forklædt som kvinde, lod Caesar sig skille fra hende med denne begrundelse, selvom mistanken viste sig urigtig (Plutarchs levnedbeskrivelse af Cicero kap. 28).